

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 56

Maribor, sredo, dne 14. julija 1937

Leto XII

O centralizmu in centralistih

»Vsaka reakcija mora iskati neko moralno opravičilo, ki ga nikdar nima, toda ga mora iskati in ga lahko najde v izpadih besednega radikalizma — levičarskega in nacionalističnega. To so tisti mali neprijatelji demokracije.

Pred temi malimi neprijatelji se mora demokracija sama varovati. In lahko se jih obvaruje, ako jih spozna. Za presojo resničnega političnega prepričanja in prave politične vrednosti je eno merilo, ki je nezmotljivo: Kdor govori o sebi, kdor se ponaša z velikimi besedami in trdi, da se vsa vprašanja rešujejo po njegovi čudotvorni formuli — ta ne bo nikdar dober in koristen narodni delavec, niti zanesljiv politični borec. Kdor je velik v besedah, je vedno majhen in slab pri delu.

Dr. Hinko Krizman,
vodilni član kmečko-demokratske koalicije.

G. dr. Vekoslav Kukovec, bivši minister in zdaj šef svojega lastnega »gibanja« se je kar prehujo razburil nad objavo naše korespondence z njim. V zadnji številki svojega glasila nam je posvetil tri dolge članke, med katerimi se posebno odlikuje »Mrak duhov«, ki kar mrgoli močnimi fraz in besed in čigar pisec hoče nas skromne delavce kar zasenčiti s svojimi duhovitostimi, pri tem pa ne pozablja mimogrede groziti s sodnijo; mož si je pri tem domisljal, da je izstrelil na nas najtežje granate, pa je spustil samo nekaj praznih raket.

Vsekakor nam je s tem Kukovec glasilo zelo ustreglo, ker nam je dalo priliko, da prav na njegovem »gibanju« pokažemo slovenskemu ljudstvu novo žalostno in klavarno poglavje domače politične zgodovine.

Zato se ne bomo dali zavesti po bombastičnem »Mraku duhov«, temveč bomo kot priprosti, demokratični ljudje prosili gospode, da v svoji izredni duševni sposobnosti mirno slede našemu povprečno razvitemu razumu, ki da več na živo stvarnost kakor na bengalično razsvetljavo. Veste, ljudstvo je treba vzgajati, zato mu pa moramo razodeti vso resnico, ne pa je prikrievati z besednim bobnenjem.

Gospod dr. Kukovec, Vi ste v svoji ljubljanski resoluciji proglasili svoje lastno »gibanje« za »edinega, resničnega predstavnika vseh delovnih, demokratičnih in opozicijskih sil slovenskega naroda«. Gospod šef, ali se Vam ne zdi, da gre ta Vaša trditev vendarle predač? Ali niso že davno pred Vašim »gibanjem« obstojale »delovne, demokratične in opozicijske sile« in stranke, ki tudi še danes žive? Ali tako slabo poznate domačo politično zgodovino? Ali niste prav nič pomislili, da je prav Vaše »gibanje« najmanj poklicano, da bi se vsiljevalo slovenskemu ljudstvu kot njegov »edini resnični predstavnik« in odrešenik? Ali se niste prav nič vprašali, da moramo imeti neke tehtne razloge, da v Vašem »gibanju« ne vidimo nobenega pravega gibanja, temveč samo nekaj častihlepnih oseb, ki si domisljajo, da jim okvir strank, po katerih so se v svojem življenju selile, ni dopustil, da bi se razodele njihove odrešeniške in državniške sposobnosti, pa mislijo zdaj, da bodo slovenstvo izkoristili za svojo politično kariero, dočim se skušajo istočasno obesiti na rep srbskim strankam. potem ko so jih Hrvati odklonili, da bi se srbski politiki spomnili na nje ob sestavi bodoče koncentracijske vlade v letu XYZ?

Če bi se Vi, gospod šef, vsaj malo povpraševali o vsem tem, namesto, da ste poslali v ogenj svoje vojskovodje, bi si prihranili, da Vam moramo

Pred odločitvijo francoskih socialistov

Na kongresu v Marseillu

V soboto se je sestal v Marseillu kongres francoske socialistične stranke, ki ga je z napetostjo pričakovala ne le francoska javnost, marveč vsa mednarodna javnost, zlasti z ozirom na to, ker je Blum moral odstopiti zaradi zadržanja radikalov v senatu, ki so finančna pooblastila Blumovi vladi odklonili, potrdili pa še v širši obliki Chautempsovi vladi.

Kongres je Bluma ob vstopu v zborovalno dvorano burno pozdravil ter vzklikal, Blum se mora vrniti, kar pomeni, da ima proletarijat popolno zaupanje v Bluma in vodstvo stranke.

Poročilo o strankinem delovanju je podal državni minister in glavni tajnik stranke s. Pavel Faure. Kongres je poročilo odobril s 3987 glasovi proti 591.

V nedeljo se je vršila razprava o udeležbi socialistov v novi vladi. — Upravna komisija stranke je predložila posebno resolucijo, ki jo je pod-

pisal tudi s. Leon Blum, ki je tudi poročal o političnem položaju in nalogi

socialistične stranke v kritičnem položaju.

Sodelovanje v vladi in Španija

Najvažnejša vprašanja, ki ju bo kongres rešil sta:

sodelovanje v vladi in s tem vprašanje obstoja ljudske fronte ter zadržanje vlade v španskem vprašanju.

Na kongresu ne manjka zagovornikov prekinitve sodelovanja socialistov v vladi, kar bi v svoji nadaljnji posledici značilo razpad ljudske fronte. Te zahteve imajo svoj izvor v zadržanju radikalnih senatorjev proti Blumovi vladi.

Na kongresu se postavlja zahteva, da se Blum povrne na čelo vlade, senatu pa, da se napove odločen boj.

O povratku Bluma na čelo vlade skoro ni dvoma, ako bo obstojala ljudska fronta naprej. Glede boja proti senatu se kongres gotovo stri-

nja, gre le za taktiko.

Stranka bo najbrž ubrala tisto pot, ki ji bo omogočila sodelovanje v vladi ljudske fronte, ker bi vsaka druga politika imela negativen uspeh in to odgovarja tudi razpoloženju ljudskih množic.

V španskem vprašanju pa bo gotovo sprejel kongres sklepe, ki bodo stopnjevali zahteve socialistov v vladi, dasi se zaveda, da radikali kot člani ljudske fronte ne dele stališča socialistov in komunistov in da se Francija razen tega mora ozirati na Anglijo, s katero je vezana, angleška politika je pa daleč od tega, kar žele resnični prijatelji Španije.

S. Topalović na kongresu

Kongresu v Marseillu prisostvuje tudi s. dr. Topalović.

—//—

Policijskih kazni ne bodo več preizkušala sodišča

Zakon o prekršajih sprejet po izhodu opozicije

V parlamentu je v soboto, dne 10. julija t. l. izglasovala vladina večina s 145 glasovi enega najvažnejših zakonov, ki se imenuje zakon o prekrških. Opozicija je v znak protesta

zapustila parlament.

Vladini poslanci so se izrekli za to, da proti policijskim kaznim, ki bodo po zakonu jako občutne, ne sme biti dovoljena pritožba na neodvisno sodišče, dasi to v pretekli

Krvavi spopadi med Kitajci in Japonci

Krvavi »mir«

V pokrajini Honamu nedaleč od mesta Peipinga (Pekinga) so se kitajske čete spoprijele z oblastnimi Japonci, ki že več let silijo vedno globlje na kitajsko ozemlje in si ga osvajajo.

Te dni so se vršile krvave bitke. Pravijo, da je nevarnost vojne zelo velika.

Ako zažari na Daljnem vzhodu, potem bo težko gasiti požar.

—:—

Ogrski socialisti za sporazum v Podunavju

in osvoboditev podunavskih držav izpod vpliva Nemčije in Italije.

V ogrskem parlamentu je socialistični poslanec grajal, da pomirljivi govor dr. Hodže ni našel na Madžarskem nikakršnega odziva. Madžar-

ska aristokracija in ostala reakcija je zagnala krik in vik, češ, da ne mara pomirjenja v Evropi, ki prihaja od predsednika čehoslovaške vlade.

pred vso slovensko javnostjo pojasniti, kdo je koča »odtrgal« od centralizma in unitarizma in kako prihajate do tega, da baš Vi hočete drugim naprtiti centralizem in jih soditi, dočim sebe proglašate za odrešenika Slovencev, ko pa je znano:

1. da ste Vi glasovali za centralistično vidovdansko ustavo in jo kot minister tudi podpirali;
2. da ste Vi pozdravljali sodelovanje slovenskega »plemena« pri zgradnji centralistične ustave;
3. da ste Vi sprejeli in lastnoročno podpisali zakon o zaščiti države;
4. da ste Vi sodelovali pri dnevniku »Jugoslovan«, ki ga je ustanovila šestojanuarska diktatura gospoda Živkovića;

5. da ste Vi s svojim podpisom odobrvali pisavo in delo tega »Jugoslovana«;

6. da ste leta 1930. pozdravili v Mariboru Živkovićeve ministre, Srskića in druge, jim priporočali, naj podpro »Narodno Odbrano«, in se udeležili z njimi banketa pri »Orlu«.

Spričo tega Vam nikakor ne pristaja, da hočete biti sodnik nad socialisti in si upate izreči vrhu vsega še krivično sodbo. Ko že pišete opozorila bivšim strankam združene opozicije glede nas socialistov, boste storiili prav, ako obenem pošljete na isti naslov tudi teh par naših ugotovitev. Pridržujemo si, da bomo ob svojem času, ako bo potreba, napisali še kaj na naslov Vašega štaba.

Notranji minister o notranji politiki

Dr. Korošec je zopet rekel v Slovenj-gradu:

»Ko so naši nasprotniki videli, da se jim z vrtnivijo k demokraciji za vedno iztrga oblast iz njihovih rok in da so obsojeni na politično smrt, so poskusili in še poskušajo na vse možne načine, preprečiti naše delo. Pri tem se poslužujejo vseh možnih sredstev in obrekovanj, denunciacij, kar jim je glavno orodje...«

Tudi mi želimo povrnitev k demokraciji, in sicer k pravi demokraciji.

Socialno zavarovanje za samostojne poklice

Iz Čehoslovaške.

V Prahi se je vršila te dni anketa korporacij samostojnih poklicev, obrtnikov, trgovcev itd., ki jo je sklical minister za socialno skrbstvo sodrug inž. Nečas. Anketa je izvolila odbor in odseke, ki bodo izdelali potrebne načrte in zakon za izvedbo zavarovanja.

Tako zavarovanje bi bilo potrebno tudi pri nas. Mi smo to že večkrat poudarjali. Govorilo se je o tem v obrtniških krogih in celo ministri za trgovino in obrt so podpirali to mnenje.

Po našem mnenju spada to vprašanje tudi pri nas v področje ministrstva socialne politike, ki ima nalogo, da se pobriha za socialno skrbstvo. Tako je napravil na Čehoslovaškem soc. dem. minister inž. Nečas, dočim ima minister obrti in trgovine bolj druge naloge.

Naj poskusijo obrtniške organizacije še to pot!

Širite naš list!

Francova fronta pred Madridom se krha

Uspešna ofenziva republikancev

Pretekli teden je začel general Miaja z dobro pripravljeno ofenzivo na osrednji fronti. Napadel je zapadno od Madrida, na črti Las Rosas—Escorial v smeri proti jugu. Ofenziva je začela pri Valdemoriji (južno od Escoriala). Bila je vsakakor dobro pripravljena, kajti že 6. julija so vladine čete zavzele Brunetto (na cesti Escorial—Navalcarnero), ki leži za hrbtom nacistov pred Madridom. Vladina vojska se je zarila v od sovražnika zasedeno ozemlje v obliki klina in je zapadno od ceste Escorial—Brunetto—Navalcarnero zavzela še važna kraja Villa de la Canada in Villa nueva de la Par-dillo.

Ofenziva vladinih čet je pričela na 60 km široki fronti. V petih dneh so vladine čete napredovale za 20 km do Brunette, ki tvori sedaj vrh v sovražno ozemlje zabitega klina vladine vojske. Iz nadaljnega razvoja dogodkov je razvidno, da poskuša general Miaja vdor v sovražno ozemlje povečati na ta način, da čimbolj razširi oba kraka klinastega vdora.

Istočasno pa vrši vladina vojska pritisk na naciste pri Talaveri de la Reina, zapadno od Toleda, ob reki Tajo, koder vodijo prometne žile iz zaledja v od Franca zasedeno ozemlje pred Madridom. Z obstreljevanjem cest in železnice ovira prevoz nacističnih rezerv iz ozadja v prostor pred Madridom, obenem pa veže sile generala Franca na tej fronti, da ne morejo na pomoč v pravcu Madrida.

General Miaja je to svojo ofenzivo dobro pripravil. Junija meseca je izvršil uspešen sunek preko pogorja Guadarrame v prostor proti Avilli in Segoviji na zapadu in s tem

zavaroval flanko in hrbet četam, ki jih sedaj vodi v ofenzivo med Valdemorijo in Las Rosasom. Prekrižal pa je s spretnim napadom tudi morebitno namero generala Franca, da sam napade.

Ofenzivni pritisk vladinih čet se občuti tudi na drugih delih front v pokrajini Jaen in na aragonski fronti, vendar so te akcije spričo dogodkov pred Madridom bolj sporednega značaja.

Francija ukine nadzorstvo meje proti Španiji

z ozirom na zadržanje Italije, Nemčije in Portugalske

Ker Italija in Nemčija nista v londonskem odboru za nevmešavanje sprejeli angleško-francoskih predlogov za izvajanje nadzorstva nad nevmešavanjem v Španiji po Franciji in Angliji, ob sodelovanju nevtralnih opazovalcev na francoskih in angleških vojnih ladjah ter je Portugalska ukinila nadzorstvo nad svojimi mejami, je francoska vlada sporoči-

Zakaj je padel Bilbajo?

O tem piše »Frankfurter Zeitung«, ki pravi, da železni obroč okoli Bilbaja sploh ni bil dograjen, da Baski niso imeli ne artiljerije, ne letal, ne protiletalskih topov. Tako je torej Franco po izjavi njegovih lastnih zaveznikov lahko zmagal; ako bi ne bilo »nevmešavanja« bi bila baskiška vlada lahko imela vsega dovolj, česar ji je v boju proti sovražniku sedaj nedostajalo.

Delegacija socialistične mladinske internacionale v Španiji

V času od 28. junija do 6. julija se je mudila v Španiji delegacija Socialistične mladinske internacionale, ki je odpotovala tja na povabilo Združene socialistične mladine v Španiji. Delegacijo sta vodila predsednik internacionale s. H. C. Hansen (Danska) in tajnik Erik Ol-

lenhauer (Praga).

Delegacija je imela nalogo proučiti na licu mesta delovanje Združene socialistične mladine v Španiji v zvezi z osvobodilnim bojem in možnost izdatnejšega podpiranja legalne španske vlade.

—///—

Socialistična delavska internacionala in 3. internacionala

enotni v španskem vprašanju

Dne 9. t. m. se je vršilo v Parizu posvetovanje zastopnikov Socialistične delavske internacionale in 3. in-

ternacionale. Dosežena je popolna soglasnost v vprašanju skupne akcije v korist republikanske Španije.

Doma in po svetu

Konkordat. O konkordatu je govoril v odboru za pretres tega zakonskega predloga predsednik vlade dr. Milan Stojadinović. Rekel je, da nam je konkordat potreben radi verskega miru in da očuvamo Jugoslavijo. Nadalje je pripomnil, da bodo državljani z izvajanjem konkordata prav tako zadovoljni, kot so z izvajanjem ostalih političnih zakonov pod njegovo vlado.

Kakšen bo jugoslovanski konkordat. Avstrijska lista »Tagespost« in »Reichswehr« sta že poročala, da bo jugoslovanski konkordat tako dober, kakor ga nima nobena druga država, niti Avstrija. Verjetno, **Ma ga te ne**

Plače se bodo zvišale državnim uradnikom. Finančni minister je na interpelacijo izjavil, da se plače državnih nameščencev izboljšajo, kadar bodo sredstva na razpolago.

Na prosvetno prireditve v Kranju, ki jo je priredila JRZ, je prišel tudi knez Pavle. Navzoča sta bila tudi dr. Korošec in dr. Krek. **Pripravali so dr.**

Pšenico, staro in novo po Din 180 za 100 kg kupuje Prizad, ki namerava izvoziti 30.000 yagonov nove pšenice.

Vezi med Francijo in Vatikanom so se popravile. V Pariz je prišel na obisk rimski kardinal Pacelli v posebni diplomatski akciji. Klerikalno časopisje je nad tem obiskom tako vznemirjeno, da imenuje člane francoske vlade ljudske fronte — rodoljubne može in pametne držav-

nike. Proteste Berlina proti stališču francoske vlade v španskem vprašanju pa imenuje »Slovenski dom« od pondeljka — hinavsko razburjanje Berlina. Manjka samo še, da Rusija sprejme kakšnega kardinala, pa bo konec boljševiške nevarnosti.

Splošna stavka hotelskih nameščencev v Parizu. Nove socialno-politične določbe, zlasti osemurni delavnik hotelirjem in kavarnarjem v Parizu niso všeč. Pet dni dela v tednu in po osem ur na dan, to je preveč za služinčad, so rekli. Vlada je posredovala brez uspeha. V stavko so stopili vsi hoteli prvega in drugega razreda ter velike kavarne. Mali hoteli, gostilne in male kavarne so sprejemali zahteve nameščencev.

Uboji francoski kapitalisti. Francoska vlada bo povečala davek na dohodke preko 75.000 frankov letno za 20 odst.

Če so skupaj ni prav, če jih ločijo je narobe. V Palestini so nezadovoljni z angleškim predlogom o razdelitvi dežele v tri dele: judovski, angleški in arabski del. Angleži so hoteli s to razdelitvijo doseči, da bi bil že enkrat mir v deželi in bi prenehali poboji med Judi in Arabci. Zato so hoteli vrniti med oba naroda nevtralnemu ozemlju. Sedaj so oboji nezadovoljni — ker bi radi eni in drugi deželo v celoti za se.

Käthe Kollwitz je praznovala te dni 70-letnico rojstva. Käthe Kollwitz je znamenita slikarica proletarskega življenja. Pred letom 1933. je bila profesorica na berlinski akademiji.

Ali je v Abesiniji še vojna? Italijanska poročila pravijo, da je meseca junija bilo v bojih ubitih 59 častnikov in vojakov.

Kako so goljufali pri občinskih volitvah. V tork se je vršila pri okrožnem sodišču v Ljubljani kazenska razprava zoper dva člana volilne komisije pri predzadnjih občinskih volitvah v Blagovici leta 1934, ki ju je državno tožilstvo obtožilo, da sta na goljufiv način vpisovala volilce in sta s tem zakrivila zločin zoper uradno dolžnost. Pri razpravi se je dognalo, da sta v prid tedanjemu kandidatu vladine stranke vpisala, da ga je volilo 73 volilcev, ki so bili sploh odsotni, in 2 mrtva volilca. Razen tega sta 61 volilcev, ki so glasovali za opozicijskega kandidata, pripisala kandidatu vladine stranke, ki je tako tudi »zmagala«. Sodišče je oba obsojilo na 4 mesece strogega zapor, pogojno za dve leti, ker se je pač prepiralo, da sta bila obtožena bolj orodje in žrtvi, ne pa prava krivca.

Takih moških ni več, ki bi prišli v trgovino in zahtevali samo »cigarete«. Vsak moški ima svojo vrsto cigaret, ki jo kadi in katere ime ne pozabi. Tudi žene bi morale biti take. Pri nakupu mila bi morale zahtevati izrečno Schichtovo milo Jelen, ker bodo imele samo tedaj gotovost, da bo ostalo njihovo perilo dolgo lepo kot novo in trpežno. To milo odpravi iz perila temeljito vsako nesnago in ga pri tem varuje.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

A. M. de Jong:

35

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Šla sta skozi poltemen prostor in vstopila skozi vrata z zavesami; kdo je že videl kaj tako neverjetnega: vrata z zavesami. Bila sta v sobi. Mereyntje je izpustil njeno roko. Tu, v tem velikem, svetlem prostoru, ki je bil poln stvari, kakršnih Mereyntje doslej še nikoli ni videl, je obstal za trenutek, kot v sanjah. Vse okoli njega se je vrtelo, kakor da bi gledal v neizmerno globočino, in ves se je tresel. Ne da bi vedel zakaj, se je spomnil, kako je bilo, ko je preteklo zimo, o Božiču, s svojo staro materjo vstopil v še popolnoma prazno cerkev: Trda tema, skozi katero so se svetlikali tanki, utripajoči plamenčki voščenk izpred oddaljenega oltarja, in tajinstven mir, ki ga je motil rahel šelest, kot da bi prihajal od nekod iz neznanih globočin, sta mu napolnila dušo s pekočim občutkom bojazni... Tako je stal tudi sedaj v svojih modrih nogavicah, roki povešeni ob slabotnem telesu, pred njo, kot pred nečem nepoznanim. Ni si upal ganiti, še manj se ozreti. Nepremično je strmel v steno pred seboj, ki je bila od tal do stropa vsa zakrita s knjigami... Izmed vsega, kar je bil sploh kdaj videl, je bilo to gotovo najčudovitejše, in začutil je, kako se mu v duši poraja ono bojazni polno spoštovanje, kot takrat na božični večer, v cerkvi, pred polnočnico... Sladek, pojoč glas lepe žene ga je nenadoma vzbudil iz zmedenega premišljevanja, in mu vtil zavest, da je lahko popolnoma mi-

ren; vznemirjen jo je pogledal s svojimi rjavimi očmi.

»Ako trenutek počakaš, Mereyntje, ti bom prinesla nekaj za posladkati. Mislim, da rad ješ jabolka, ali ne?«

»Rad, gospa Valter,« je rekel Mereyntje spodobno in kratko, kakor so ga bili učili.

»Lepo, za hip sedi na ta le stol. Takoj pridem nazaj, Mereyntje.«

Besedo »Mereyntje« je izgovorila prav posebno ljubko. Zvok tega za njo tako nenavadnega imena se ji je dopadel, fantek se ji je zdel zelo zabaven: sploh imela je svoje veselje z vsemi temi okornimi kmečkimi fantiči iz okolice, ki so bili tako plahi, da je bilo težko spraviti besedo iz njih, in poleg tega oblečeni v neokusno nošo svojih pradedov. Način, kako je izgovarjala njegovo ime se je Mereyntjeju na moč dopadel.

Šum njene obleke, ko je šla iz sobe, je božajoče odjeknil v njegovih ušesih, in ga neverjetno očaral. Vse kar je bilo tu je bilo tako čudno in lepo, najkrajše pa je bila sijajna žena. Ona je bila drugačna od tistih, ki jih je doslej videl; ni vedel ali naj poklepne pred njo in jo moli, da bi jo lahko kar tako, menil nič, tebi nič gledal — to bi bilo vendar nekoliko predrzno... »Naša ljuba Gospa... in gospod Valter jo je klical tako enostavno »Ana«...

Mereyntje se je vsedel v široki, nizki stol in se prestrašil, ko se je pogreznil v mehke blazine. Bilo je sijajno in vendar tako samo ob sebi umljivo, ko mu je pa ona dovolila. Udobno se je uprl s hrbtom v mehko naslonilo in sedel, vkopan v debele žametne blazine. Komaj, da je njegova

glava na vrhu kukala iz njih. Popolnoma se je pomiril in se zvedavo oziral po sobi.

Jojmine!... ti Valterjevi morajo biti pa presneto bogati!... V hiši ni bilo nobene veže tlakane s kamenitimi ploščicami, ki se jih posipa z belim peskom, kot pri njih doma in v sleherni hiši v vasi. Tla so bila pokrita s fino pletenimi barvastimi rogoznicami, mnogo nežnejšimi, kot se jih je lahko videlo v nekaterih sobah boljših vaščanov, kot sta bila kolar in cerkovnik, ki sta bila na glas, da sta imela dragoceno sobno opremo. V sredi sobe je bila še posebej pogrnjena debela preproga, široka in mehka, v živih barvah, kot da bi bila vezena iz marjetic, foksilij in dalij. Njegove oči so preletele knjige z zlatimi napisi... In kako smešne podobe so visele po stenah — zelo lepo pisane, toda kaj so slike predstavljale, Mereyntje ni mogel razločiti — in te podobe so bile zopet v okvirjih, ki so bili gotovo iz čistega zlata... Pred okni so visele zavese... dve, ne tri, druga za drugo, najprvo čipkaste zavese s puti v sredi, potem zastori, kakršne je imela tudi njegova mati, le da so bili ti tu mnogo, mnogo lepši, potem pa še temnomodri zastori na poteg, viseči na močni, bakreni palici, s čopi... kakšno razkošje!

Tu in tam so stale, razvrščene na peči in tudi na prečudni omari, podobice... toda to niso bile podobe svetnikov; njegove ostre oči, s katerimi je budno gledal naokoli, so zaman iskale križ, ki je vendar spadal v vsako sobo... to ga je v resnici vznemirilo... Toda, kakšna sijajna soba je bila to...

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Kam z doraščajočo mladino?

V letih krize, ki so ogrozila mnoge pridobljene pravice rudarjev, je z vsro resnostjo stopilo v ospredje vprašanje socialne zaščite. Nepoznavalci rudarskih razmer sedaj često pravijo: »Sedaj je rudarske krize konec, saj delajo rudarji skoraj vse delavnike!«

Ne samo, da so rudarji občutili vse zlo krize, ki jo je kapitalizem spretno prevladal na njihove rame in da njene posledice še dolgo ne bodo zabrisane, trpi vsled teh razmer v veliki meri tudi rudarski naraščaj. — Pomanjkanje v času krize je zapustilo strahotne posledice v telesnem razvoju naše mladine, kot svetovna vojna, samo da je rudarski naraščaj stradal to pot celih 7 let!

Poročeni rudarji s številnimi otroci so živeli v naravnost obupnem stanju. Med tem, ko so po svetovni vojni dobili delo vsi, ki so ga iskali, pa sedaj rudarji ne vedo, kam z doraščajočimi sinovi in hčerkami. Za te ni dela, ne zaslužka, kakor tudi ne učnih mest. Če se pa najde delo ali učno mesto, se pa to mladino izkorišča tako nesramno, da se človeku zdi, da živimo še v času staroveškega suženstva. Pri navadnih poklicih traja učna doba celo nad 4 leta in v tem času morajo stariši oskrbovati otroka popolnoma. To je velikansko breme za stariše in le premnogokrat vzrok za pomanjkanje v družini.

Sliši se na vseh koncih in krajih rodoljubne besede, da je mladina naš up. To velja menda samo za mladino nekaterih, ker mladina proletarcev, osobito rudarjev občuti že v rani mladosti zlo kulture, ki jo ovira v njenem telesnem in duševnem razvoju.

Ob priliki petletnice postavitve zasilne zgradbe »Počitniškega doma« na Mrzlici priredi zadruga »Počitniški dom« skupno z društvom »Vzajemnost« večji družinski izlet na Mrzlico v nedeljo, dne 18. julija. Ob tej priliki vabimo vse sorodne organizacije, da med svojim članstvom agitirajo za čim večjo udeležbo. Družnost!

Zagorje ob Savi

Ljudje komaj čakajo...

Gotovo časopisje in gotovi ljudje prav pridno trobijo v svet, kako so se v zadnjem času pri nas izboljšale razmere za delavstvo. Ti časopisi vedo poročati o lakoti in bedi delavstva drugod, širokoustijo se o neki demokraciji in svobodi in se na široko razpisujejo o raznih taborih in drugih ceremonijah. Tiste resnice, ki v oči bodo pa ne vidijo.

Kako pa izgleda v resnici z našim delavstvom, da ne govorimo o brezposelnih, pa kaže sledeči primer: Ko je zadnjič meščansko časopisje pomotoma poročalo, da bodo francoski rudniki sprejeli 15.000 rudarjev, je nastala med rudarji naravnost zmešnjava. — Vsak je hotel biti prvi v Franciji. Ta zmešnjava se je še le podela, ko se je uradno razglasilo, da to ni res. Sedaj pa pravijo, da je neki birmanec tu, ki zbira rudarje za v Belgijo. In zopet hoče vse z njim. Samo v eni koloniji se je vpisalo 190 oseb! Čaka na to, da bodo prišli, medtem ko drugi že čakajo! Opazovalec.

Zaposlite brezposelne! Mislili smo, da se bo na poletje vendar našla zaposlitev za naše brezposelne. Žal se to ni zgodilo in polni meri. Množice brezposelnih še vedno prosijo občino za delo. Tu dobe navadno odgovor: »Mi dela nimamo!« in brezposelni gredo. — To se ponavlja dan na dan.

Prabu reši nas! Prebivalstvo v naši občini je rešeno nesrečnega prabu le takrat, kadar dežuje in pa kadar so kakšni cestni obhodi. Drugače se pa lahko zadušimo v prahu.

Slovenska Bistrica

Podružnica I. Delavskega kolesarskega društva priredi v nedeljo, dne 18. julija svoj drugi izlet v tej sezoni v Rog. Slatino, po možnosti obenem ogled Glazute pri Sv. Križu. Odvoz izpred društvenega lokala hotela Beograd, točno ob 5.30 uri jutraj. Vabljeni tudi sorodna društva in prijatelji kolesarjev! Družnost!

Košaki

Poživljeni ljudje. V Košakih so v noči od 10. na 11. t. m. ubili delavca Adolfa Božnika kar sredi glavne ceste. Ko je jutraj vozil prvi avtobus s potniki iz Avstrije čez mejo, bi bil mrtvega Božnika skoro povozil, potem šele so ga spravili s ceste. Kakšen vtis dobe tuji o naših razmerah! Osumljen uboja je neki Karel Kozar. Tako je, če manjka izobrazbe in se možgani namakajo z alkoholom.

Bivša rudarja pri rudniku Stanovsko, Franc in Karel Kovač iz Gornjega Impolja, p. Studenec pri Sevnici, ki sta vtožila proti rudarski družbi Stanovsko svoj zaslužek, sta med tem neznano kam odptovala. Tudi v rudniku »Srbski Balkan«. Zaječar sta nepoznana. Kdor ve za njun naslov, naj to sporoči odvetniku dr. Avg. Reismanu v Mariboru, da jima more poslati denar.

Ali si že član »Cankarjeve družbe«?

Člani dobe koledar in 3 knjige letno. Piši takoj: »Cankarjeva družba«, Ljubljana, poštni predal 190

Ljubljana

Godilo se je in se še dogaja. V ljubljanskem predmestju ima hišna posestnica stanovanje, obstoječe iz štirih velikih sob in ene manjše. Ker gospa sama ne more pospraviti stanovanja in hiše, ima za to delo nastavljen hišnik, ki je obenem postrežnica. Kot taka ima posla s pospravljanjem in delom v gospodinjstvu dnevno 12 do 15 ur. Pa to je običajno v vsakem takem gospodinjstvu. Toda v vsakem gospodinjstvu najbrž ni take pete sobe kot je tu. Soba ni namreč navadna ali taka, kot jo ima ta postrežnica v podstrešju, ampak izredno lepa. Tla so parketna, ki morajo biti dnevno predpisno očiščena. Tudi oprema sobe je solidna, saj sta tu dve železni postelji s posteljinino, kot se spodobi, zimnicami itd. Tudi ti postelji morata biti dnevno prepraženi in očiščeni, ker v sobi stanujeta dva gospoda in sicer velika

gospoda. Enega kličejo namreč »gospod profesor«, drugega pa nekoliko drugače. Postrežnica ju mora spremljati na sprehode, jima servirati obe, saj dobivata dnevno po pol kg mesa, jajčne jedi, piškote itd. Postrežnica je včasih kar žalostna, ko vidi ta gospoda tako lepo oskrbljena, ona sama pa dobi za vse dolgo delo od gospodinje le stanovanje v podstrešju in pet kovačev na mesec, brez hrane itd. Toda ne gre tukaj za to postrežnico, ker postrežnice so vajene večinoma na trdo in dolgotrajno delo za malenkostno odškodnino, zanimata nas pa navedena gospoda — »profesor« in tovariš. Je namreč zanimivo to, da se za »profesorja« in tovariša plačuje — pasja taksa. Oba sta namreč psa volčjaka. — Na take gospode bi jaz naložil ne pasjo, ampak pravo »gospodsko« takso vsaj 1000 Din mesečno.

Maribor

Sodruži in sodružice!

V četrtek, dne 15. julija s pričetkom ob pol 8. uri zvečer se bo vršil v dvorani »Delavske zbornice«

SESTANEK

z dnevnim redom:

Politični položaj in odnošaji socijalistov do združene opozicije.

Vstop bo dovoljen le proti osebnemu vabilu. Kdor bi vabila ne dobil do torka, dne 14. t. m. naj ga dvigne pri s. Erženu, Ruška cesta 5.

Na izrednem običnem zboru podružnice Zveze stavbnih delavcev Jugoslavije v četrtek, dne 8. t. m. je bil izvoljen novi odbor, ki ga tvorijo: predsednik Sluga Alojz, preds. nam. Potočnik Franc, tajnik Šerc Hinko, taj. nam. Haberl Ivan, blagajnik Maček Franc, blag. nam. Potočnik Ivan, gospodar Hadt Ivan; nadzorstvo: Kurnik Franc, Kurnik Alojz in Ladavac Roman. — Odbor nudi garancijo, da bo podružnica lepo uspevala. Stavbinci so pokazali, da nimajo ne zmisla ne časa za razne spletke in spletkarje, ki vidijo sebe in svoj interes, ne pa organizacije. Izreklo je ponovno zupanje sodrugom, ki so stali doslej na čelu organizacije in bili prvi pri delu za zaščito interesov stavbinskega delavstva.

Delavka, ki je bila enkrat bolna ne dobi več dela. V podjetju Doctor in drug se godijo čudne stvari. Ako je delavec bolan, se mora večkrat pripraviti z obratovodjem, predno dobi izstavljen bolniški list. Gospod obratovodja je inozemec, kot tak sijašno plačan, živi dobro in je manj izpostavljen boleznim, zato menda kar ne more verjeti, da delavec lahko kdaj oboli. Ako se delavec po prestani bolezni zopet prijavlja v delo, pa zlepa ne dobi dela. Ko se je te dni neka delavka vrnila »ozdravljena« na delo, ji je g. V. rekel, da zanjo pač nima dela, ker slabo izgleda. Ali smatra gospod obolenje za zločin, da kaznuje delavko po prestani bolezni z brezposelnostjo? Gospod, ne prenapenjajte loka. Delavci, vi pa v Splošno delavsko strokovno zvezo Jugoslavije! — Delavec, ki vse vidi.

Delavka naj dela na osmih tekstilnih strojih! Razmere pri »Jugotekstil« nas silijo, da o njih izpregovorimo v javnosti. V teku je reorganizacija obratovanja, podmače racionalizacija, t. j. kako bi manj delavcev več naredilo, da bi ostali lahko padli na cesto. Zlasti dela v tem pravcu neki delovodja-inozemec A. Njegova namera je, prisiliti delavce, da bodo delali namesto na treh ali štirih strojih, na osmih, odvisne pa poslati na izprehod. Ako se ta namera uresniči, bodo eni delali kot živine, drugi pa pohajkovali v brezdnelju in stradali kruha. Tu naj bi gospodje, ki govorijo o ljubezni do bližnjega in hočejo samo z lepimi nauki poboljšati svet, zastaviti svoj vpliv in do-

kazali, ako ima njihov nauk res tak čarodejen vpliv. Zaupniki so »plavi« in molče. Ko smo lansko leto tekstilci stavkali, je bilo vse protizakonito: zasedba tovarn, nabiranje za stavkujoče itd., kaj če bi se enkrat še prekomerno izkoriščanja delavca, kar je brez dvoma delo na osmih tekstilnih strojih, obravnavalo tudi tako strogo? Delavstvo, v razredni organizaciji, Splošni delavski strokovni zvezi Jugoslavije, je tvoja obramba! Organizirajmo se, čitajmo in naročajmo pa tudi »Delavsko Politiko«, da bomo več vedeli in znali! — Delavec.

Volitve, ki se ne morejo vršiti v redu. V delavnici drž. železnice so se vršile že ponovne volitve delegatov v »Podporno društvo železniških uslužbencev v Ljubljani«, ker so bile prve radi nepravilnosti razveljavljene. Tudi to pot se volitve niso izvršile v redu. Baje je na čuden način izginilo preko 80 glasov. Stvar raziskuje sedaj g. šef delavnice in najbrž se bo s to stvarjo pečalo še državno tožilstvo.

Izlet v Rogoško Slatino priredi Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev v nedeljo, dne 18. julija. Odhod z vlakom ob 5.05 z glavnega kolodvora. Prijatelji društva vabljeni. V Rogoški Slatini bo godba koncertirala na promenadi.

V nedeljo obiščemo ruške sodruge in sodružice. Ruška »Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 18. t. m. vrtno veselico pri Glaserju v Bezeni. Sodruge in sodružice iz Maribora opozarjamo na to prireditve. Kdor le more, naj se odzove vabilu ruških sodrugov. Kdor noče iti peš ali z avtobusom, naj se pelje z vlakom do Bistrice!

Tombole priredi 18. julija s pričetkom ob 2. uri pop. na vrtu gostilne Weber na Pobrežju Glasbeno društvo tekstilnih delavcev in nameščencev. — Veliko dobitkov! Pridite!

40 letnico

obstoja proslavi I. Delavsko kolesarsko osrednje društvo za dravsko banovino v Mariboru v soboto, dne 31. julija in nedeljo, dne 1. avgusta s prireditvijo akademije v soboto ob 8. uri zvečer v dvorani pri Remžju na Pobrežju, klubsko dirko na 100 km naslednji dan in veselico pri Seifriedu na Tržaški cesti.

Celje

Nameščence je treba prijaviti v pokojninsko zavarovanje

Zanimiva pravda vdove nameščenca.

Pred okrožnim sodiščem v Celju je bila te dni končana pravda vdove nekega nameščenca proti znani veletrgovini »Trgovski dom« R. Strmecki, Celje, ki je vzbujala v mestu radi svoje principijelne važnosti glede pokojninskega zavarovanja zasebnih nameščencev izredno zanimanje. Pok. mož vdove je bil namreč pri trdki R. Strmecki 12 let zaposlen kot deklarant in kalkulanta, a je vdova po njegovi smrti zvedela, da ga trdka Strmecki ni imela zavarovanega pri Pokojninskem zavodu in vsled tega vdova ni dobila za sebe in za otroke nikake pokojnine. Zato je vložila vlogo proti trdki Strmecki tožbo, da mora plačati pri Pokojninskem zavodu 135.000 Din kritnega kapitala, da bi potem dobivala od zavoda pripadajočo pokojnino za sebe in za otroke in event.

draginjsko doklado. Trdka Strmecki pa je ugovarjala, da pok. mož tožnice ni bil nikak nameščenec ali uradnik, ampak samo trgovski pomočnik ter vsled tega ni bila obvezna, prijaviti ga v zavarovanje. Po zaslišanju številnih prič je okrožno sodišče ugotovilo, da je vršil pok. mož tožnice pri toženi trdki izključno uradniška, pisarniška dela, predvsem pa službo kalkulanta in deklaranta in bil vsled tega podvržen pokojninskemu zavarovanju. Tožnica je tudi pravočasno tožila, ker zastarajo taki zahtevki šele v treh letih po smrti moža. Sodišče je toženo trdko obsodilo, da mora vplačati Pokojninskemu zavodu toženi znesek, tako da bo vdova z otroci dobivala pripadajočo mesečno vdovsko rento.

Po veliki paradi nastopa maček. Izza kulis prihaja glas, da se med našimi režimovci pojavljajo vedno večja nesoglasja. Vkljub pasjemu kontumacu se bodo zgizli. Mislimo, da ne bo vzrok v protisocialnem delu, temveč v pomanjkanju stolčkov.

Seja metnega sveta celjskega bo v torek, dne 16. t. m. ob 18. uri. Med ostalimi poročili bo tudi poročilo o nesnaženju Savinje. O delu socialnega odseka pa bo referiral g. prof. Bitenc.

Vsak naročnik gotovo želi, da bi »Delavska Politika« začela čimprej izhajati trikrat na teden. To akcijo pa najbolj ovirajo naročniki, ki se ne zavedajo, da je treba naročnika poravnati sproti vsak mesec. Ali si tudi Ti z naročnino v zaostanku?

Jesenice

Samopomočne stanovanjske akcije. Ker tovarna razen nekaj malenkosti letos (pa še to le za nadomestilo podrhtih stavb), v zadnjih letih ni zgradila nobenega delavskega stanovanja in ker tudi jeseniška občina nima nobenega zanimanja za ukrepe, ki naj bi odpomogli stanovanjski bedi, so se na Jesenicah začele že pred leti samopomočne akcije za gradnjo stanovanj. Ena izmed najbolj znanih takih akcij je bila zadruga »Stan in dom«, ki pa zaradi raznih stvari, o katerih bomo morda še kmalu govorili, ni prišla dalje, kakor do nakupa 16.000 kv. metrov velikega zemljišča. Člani so se prej skesali in večinoma pobrali vsa sredstva iz zadruge. S posojili pa »Stan in dom« oz. njena idejna naslednica ne delata, ker hočeta biti le samopomočna akcija. Lani na zimo so ustanovili ljudje okoli bivše SLS novo tako akcijo, stanovanjsko zadrugo »Družina in dom«. Z naše strani želimo tej akciji in zadrugi najlepši uspeh in koristnega dela v prid jeseniškemu delavstvu, zlasti pa manj nažgajanja in nasprotovanja, kakor ga je doživela pri svojem poslovanju zadruga »Stan in dom« baš od krogov istih ljudi, ki so sedaj propagirali ustanovitev »Družine in doma«. Čudimo se pa pri vsem tem, da glasilo katoliške akcije in eden izmed članov načelstva »Družine in doma« agitira za to novo zadrugo vedno samo tako, da se obreguje ob »Stan in dom« in mu očita razne stvari, ki so enostavno izmišljene in popolnoma neresnične. Kaj pa menijo gospodje čuvarji resnice doseči s tem? Kaj morda mislijo, da Jeseničani ne vedo za sledeča dejstva: 1. da je bil občinski odbor Jesenic v rokah SLS, ko je bila odklonjena garancija za posojilo »Stanu in domu« za gradnjo stanovanj; 2. da je bil občinski odbor v rokah SLS, ko je bila odklonjena potrditev za enako garancijo občine Koroska Bela; 2. da je bil jeseniški kaplan oni, ki je kupoval knjižice »Stana in doma« od ljudi, ki so se obvezali za petletne vloge v »Stan in domu« v stavbeni fond in jih potem s pomočjo katoliške »Hranilnice in posojilnice na Jesenicah iztoževal; 4. da so ti koraki dali nekaterim povod, da so med izprtjem l. 1932 začeli dvigati denar iz »Stana in doma«, katero dviganje se je potem nadaljevalo in onemogočilo gradbo hiš, ker ni bilo dovolj lastnega stavbnega sklada; 5. da so bili idejno isti ljudje kakor vsega zgoraj, iniciatorji celo petdnevne revizije knjig in poslovanja od strani Banske uprave, »Stana in doma«, ki se je vršila v mesecu marcu 1936 in da hranilci teh knjig še danes niso dobili niti naloge za revizijo, niti poročila o reviziji in niti kakega glasu o tem, kako je revizija izpadla, čeprav so že večkrat to zahtevali tako od Banske uprave kakor tudi od revizorja samega. Pa vendar ni niti glasu; 6. da je glasilo istih ljudi »Na mejah« ono, ki kar naprej napada, namiguje, podtika in podobno o delu »Stana in doma«, dasi najboljši ve, da je poslovanje bilo in tudi je v najboljšem redu ter da ni nihče bil zaradi »Stana in doma« oškodovan niti za paro, nasprotno, da je mnogo jeseniških delavcev, ki jim je stavbni sklad »Stana in doma« mnogo koristil in zelo obžalujejo, da tovarna noče nič več odtegovati zanj; 7. da je bilo vse delo idejnih sorodnikov ustanoviteljev nove zadruge naperjeno proti stari zadrugi in je imelo vedno le ta cilj, onemogočiti kake vidnejše uspehe »Stana in doma«; 8. da je petrov navzlic vsemu temu tukaj 16.000 kv. metrov planiranega sveta, vrednega najmanj Din 220.000, ki je brez vsakih bremen in služi danes za delavski park in delavski stadion. Taka so dejstva. Kljub temu pa vendar želimo zadrugi »Družina in dom« vsaj takih uspehov, kakor jih je imel »Stan in dom« in kakor že rečeno, manj zlobnih nasprotnikov in namernih zaviračev dela, kajti za nas je korist delavstva važnejša kakor pa strankarska korist, na katero edino gledajo oni. Če bo treba, bomo pa kdaj povedali še bolj jasno.

Taksa na vžigalnike. Opozarjamo tudi vse, da je treba do 27. julija t. l. plačati novo takso na vžigalnike Din 100 letno. Po tem datumu bo vsakdo kaznovan, ki ne bo imel pri sebi potrčila o plačani taksi oz. tozadavne knjižice. Pazite, da ne bo nepotrebnih kazni!

VZAJEMNOST

Tezno

Vrtna veselica »Vzajemnosti« bo dne 25. julija na vrtu gostilne Felič. V slučaju slabega vremena 15. avgusta. Prosimo sorodna društva, da bi se na to ozirala. Že danes vabimo k udeležbi! Družnost! Odbor.

Ruše

Del. kul. zveza »Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 18. julija t. l. v prostorih gostilne Anton Glaser vrtno veselico. Igra godba na pihala prostovoljne gasilske čete v Rušah. Začetek ob 15. uri popoldan. Vstopnina Din 4.

Pesje pri Velenju

Pevski in glasbeni koncert priredi »Vzajemnost« v nedeljo, dne 25. t. m. ob 4. uri popoldan na dvorišču gostilne s. Malenškega. Pri koncertu bodo sodelovala tudi zunanja društva. Naša dolžnost je, da se tega koncerta udeležimo v čim večjem številu, ker s tem bomo pokazali svoje priznanje odboru, pevcem in godbenikom za njih trud in da znamo ceniti požrtvovalno delo na polju glasbene kulture. Družnost!

K zadevi drja Kukovca

Od naših sodrugov Stanka Likarja in dr. Jelenca iz Ljubljane, ki sta tudi sodelovala pri sklenitvi znanega sporazuma, smo prejeli naslednji dopis:

Pismo dr. Kukovca je — milo rečeno — predrzno. Naš svoječasni dogovor je imel namen, da skupno delamo za čimprejšnjo demokratizacijo in sporazumno ureditev države. V ostalem smo si vsak zase pridržali popolno svobodo. Tudi smo poudarili, da sporazum nima ozkega strankarskega značaja in da je odprt vsakomur, ki bi lahko resno pospeševal dosego zgoraj navedenega namena. Vse to je bilo tudi objavljeno. Če je dr. Kukovec, kakor sedaj sam pravi, imel tudi še skriven namen, da bi preko dogovora vplival tudi na našo strankarsko orientacijo in da bi prav on nas odvrnil od očitane nam centralizma

in unitarizma, je ravnal zahrbtno. — Držal se ni nauka, ki je bil tako lepo izražen v Zagrebu, da se mora, kdor hoče sodelovati pri reševanju našega notranjega problema, s čistim srcem in brez stranskih misli pridružiti temu delu. Kaj mi mislimo o centralizmu in unitarizmu, vemo in smo tudi izjavili na strankini konferenci v Celju že poprej, preden smo se sploh sešli z dr. Kukovcem. Če pa je pri tem imel v mislih našo strankarsko skupnost z našimi hrvaškimi in srbskimi somišljeniki in če se je morebiti udajal upanju, da nas bo s pomočjo dogovora dovedel do nekega posebnega »slovenskega« socializma, se je pač varal. Sicer pa tudi midva ne moreva verjeti, da bi bil dal dr. Kukovec pobudo za tako politično nedostojnost.

8 dni letnega dopusta imajo delavci pri „Jugotaninu“

Šmarje pri Sevnici, julija 1937.

Vprašanje priznanja rednega letnega dopusta delavstvu v industriji postaja vedno bolj pereče.

Zadnjič je »Delavska Politika« poročala, da sta dve tekstilni tovarni v Mariboru že priznali v principu pravico do rednega letnega dopusta zaposlenemu delavstvu, in sicer da je tovarna Hutter odobrila delavstvu dva dni, tovarna Schonsky pa en dan dopusta.

Spričo tega ne bo odveč, ako sporočimo delavski javnosti, da se je delavstvo v tovarni »Jugotanin« v Šmarjah pridobilo lansko jesen pravico do dopusta, ki znaša za delavstvo v obratu po 8 dni, za delavstvo, zaposleno izven obrata, pri zunanjih delih, pa po 6 dni letno.

V tovarni »Jugotanin« je zaposlenih skupno 62 delavcev (od teh 12 na prostem); tovarna predela dnevno po 9 vagonov kostanjevega lesa.

Letos so se delavci prvič okoristili s tem dopustom. Spričo težkega dela, ki ga opravljajo, si ta odmor tudi pošteno zaslužijo. Da je delo res težko in zdravju škodljivo, kažejo številna obolenja med delavstvom. Zelo je razširjena tuberkuloza, pri delavcih, ki so zaposleni s struženjem lesa, pa nastopa tudi sušenje kit na roki, proti čemer ni zdravila.

Nezdrav posel opravljajo delavci tudi po drugih tovarnah, zato bi tudi tem pripadal dopust.

Pridobitev dopusta v »Jugotaninu« je uspeh razredno zavednih zaupnikov, za katerimi stoji delavstvo, da so pri pogajanjih s francosko trdiko uveljavili eno najvažnejših delavskih zahtev.

Zgled, ki ga daje delavstvo »Jugotanina«, bo opogumil tudi delavstvo ostalih industrij, da se bo zavzelo za priznanje dopusta potom svoje razredne strokovne organizacije.

vsa trboveljska delavska sportna javnost zelo hvaležna.

V zadnjem času je začel Amater gojiti tudi lahko atletiko in je ob zadnjem nastopu dosegel prav lepe uspehe.

Dalje ima Amater v programu za 1. avgust velik športni dan in prosi vsa društva, da opustijo vse tedaj nameravane prireditve. Ščitanj

Delavska olimpijada v Antwerpnu, ki bo pričela koncem tega meseca, strašno peče nasprotnike delavskega sporta in telovadbe. V Kölnu, v tretjem rajhu, je zasedal odbor lahkoatletске internacionale, ki je ugotovil, »da Delavska olimpijada nima pravice do tega naziva, ker se ni sporazumela z belgijsko meščansko lahkoatletsko zvezo.« Zato so v Kölnu proglasili za njim priključene organizacije prepoved udeležbe na Delavski olimpijadi. Vsekakor imajo delavci več pravic prirejanju olimpijade, kot pa meščanski sportniki, ki goje šovinizem in (za nas, delavce) med

Zaščita zaupnikov

Ne delavski zaupnik, ampak delodajalec mora izkazati, da zaupnika ni odpustil radi izvrševanja njegovih zaupniških dolžnosti.

(Sodba Stola sedmorice Ut. 148-33).

»Po § 119 zakona o zaščiti delavcev ne sme delodajalec odpustiti, niti preganjati delavskega zaupnika zaradi pravičnega izvrševanja njegovih dolžnosti.

Prepovedana je torej razveza delovnega razmerja z zaupnikom.

Brez pomena je, ali se ta razveza zgodi z odpustom brez odpovedi ali pa z odpustom po odpovedi. Zakon ima v mislih oba slučaja, ko odreja prepoved odpusta. Sicer pa ne smemo prezreti, da zakon prepoveduje poleg tega tudi preganjanje zaupnika. Ko bi se torej hotelo pod pojmom »odpust« razumeti le odpust brez odpovedi, bi pa bilo nekako razvezo delovnega razmerja potom odpovedi šteti v preganjanje zaupnika. Ne odpust, ne preganjanje se torej ne sme vršiti radi pravičnega izvrševanja dolžnosti zaupnika.

Delokrog delavskega zaupnika je določen v § 109 cit. zakona. Iz njega lahko razberemo, da je prav lahko mogoče, da pride do nasprotij med delodajalcem in zaupnikom-delodajalcem. Baš z ozirom na to je zakon delavskega zaupnika v § 119 zaka-

na o zaščiti delavcev še posebej zaščiten. Ta po zakonu zaupniku-delavcu namenjena zaščita bi bila brezpredmetna in

zakonita določba bi se lahko izgrajevala, če bi se delavskemu zaupniku nalagala dolžnost, da dokaže, da je odpoved sledila zaradi izvrševanja zaupniških dolžnosti.

Iz določbe § 119 cit. zakona je posneti, da je delodajalec v svoji pravici, da razveže enostransko delovno razmerje, takrat omejen, kadar gre za delavskega zaupnika. Tedaj ima delodajalec pravico, da razdere enostransko delovno razmerje le, če tega ne stori radi pravičnega izvrševanja zaupniških dolžnosti.

Kakor vsak, ki zatrjuje, da je bil po zakonu v pravno učinkovito dejanje upravičen, mora torej delodajalec izkazati, da je mogel po zakonu odpustiti zaupnika;

delodajalec mora torej izkazati, da je imel ob odpustu razlog za to, da torej zaupnika ni odpustil radi pravičnega izvrševanja zaupniških dolžnosti.

Tu je sovražnik Politika, ki dela to, česar pravi, da noče

Prejeli smo:

Zelo redko, toda vendar se včasih dogodi, da »Slovenec« prekine s svojim priljubljenim in svojskim načinom pisanja in poročanja. To so znani »jasni dnevi«, katerih značilnost je na žalost ta, da prav kmalu minejo. »Slovenec« kolone se pa znova napolnijo z zagrizenimi članki različnih fašističnih agencij, ki so si edine v tem, da je največje zlo človeštva socializem, ki da pripravlja propad civilizacije.

Pred meseci je »Slovenec« priobčil zaporedoma dva članka z naslovom »Jugoslovanski prerez...«, v katerem članku ugotavlja vzroke, zakaj današnja Nemčija noče vedeti, da se nahaja Slovenija v Jugoslaviji. Tako je eden izmed glavnih vzrokov to, da smatra Nemčija Slovenijo še vedno za svoj »Raum«, kjer obstajajo čisto nemška mesta, kakor Laibach, Marburg, Cilli, Petau, Friedau itd. Ne bomo se spuščali v podrobnosti teh člankov, ki zaradi načina obravnavanja tega predmeta za nas niso prav nič zanimivi, razen pravilne »Slovenčev« ugotovitve, da grozi Slovincem nevarnost od strani nemškega imperializma. S tem je »Slovenec« končno le zadel v črno, le dvomljivo je, ali bo to svojo ugotovitev obdržal tudi v bodoče in ji bo posvečal primerno pozornost.

Dosedaj smo bili namreč navedeni, da je »Slovenec« iskal sovražnike na način, ki je zelo podoben in lasten fašističnim metodam odkrivanja narodnih sovražnikov. Zlasti zadnje čase je izšlo mnogo takih člankov, kakor je bil n. pr. uvodnik »Držimo našo zemljo«, kjer je članek iznenadil nič hudega sluteče čitatelje, da je poslednja nevarnost, ki grozi uničiti dolino Šentflorjansko ta, da so se židje zarotili si prisvojiti vse lepe kraje in predvsem zemljo Slovenije. In tako se je dogodilo, da »Slovenec« kot glavno glasilo JRZ (in prav v tem svojstvu) ni našel hujšega sovražnika Slovincem kakor žide. In kakor hitro je ta sovražnik naroda odkrit, se mu pač mora pripisati vse zlo, ki tare narod, bogastvo, revščina, zrahlanja

morala in preko grešnega socializma pa vse do neznatne knjige »Lukrecija Borgija«, ki je izšla v Beogradu in opisuje neobičajno življenje papeža Aleksandra; vsega tega in še mnogo drugega so izključno krivi židje, ki so se zarotili, da po najrazličnejših načinih uničijo Slovence.

Zavedno delavstvo takim načinom prelisjanja ne naseda. »Slovenec« utegne imeti uspeh s takim načinom pisarenja le pri ljudeh, ki so vse prej kakor zavedni Slovinci, in seveda pri ljudeh, katerim je misel socialne pravičnosti in demokracije tuja in sovražna. Za pozdraviti je ugotovitev »Slovenca«, da je vendar registriral nevarnost, ki grozi od nemškega fašizma. To pa tem bolj, ker je nacionalistična propaganda zavzela po svojih agentih, ki svobodno potujejo pod najrazličnejšimi nazivi in poklici širom države, že take mere, da je to moral končno opaziti tudi — »Slovenec«.

Toda »Slovenec« ni zvest niti samemu sebi. Med tem ko opozarja na germanski rasni imperijalizem, se pa veseli zmag nemškega in italijanskega fašizma in njune intervencije v Španiji. Ne moremo si misliti, da bi bili »Slovenčevci« tako kratke pameti, da si ne bi mogli predstavljati posledic zmage nemško-italijanskega kurza v Španiji za ostalo Evropo — in tudi za nas. Ako kljub temu navijajo za Franca in njegove zaveznike, potem se moramo že vprašati: gospodje, kako naj si tolmačimo vašo dvolično politiko, ki čuva glavni vhod, pušča pa, da se nam pri stranskih vratih, za hrbtom, vtihotapi sovražnik.

Delavec.

Literatura

»Snaga«, radnički list za kulturo in sport. Ilustrirana revija. Št. 2, 3 in 4. Februar, marec in april. Leto 10. Str. 3—32, 33—52, 53—68. Četrtnika. Cena posamezne številke Din 2.—, polletno Din 12.—, Savez radniških kulturnih in sportskih društev, Sarajevo, poštni pretinac br. 182.

»Ujedinjeni sindikati«, sindikalni arhiv. Organ slobodnih radniških sindikatov u sastavu Ujedinjenog radničkog sindikalnog saveza Jugoslavije (URSSJ). Osminka. 33—72 str. Leto XIII. Marec—april 1937. Zvezek 3 in 4. URSSJ, Beograd, Nemanjina ul. 28.

Delavski pravni svetovalec

Prestanek pokojnine pri Bratovski skladnici (Zagorje).

Vprašanje: Prejemal sem pokojnino 3 leta radi bolezni in oslabelosti, sedaj so mi jo pa naenkrat ustavili.

Odgovor: Po pravih bratovske skladnice iz leta 1933 se pokojnina lahko ustavi članom, ki so si jo pridobili s simulacijo; dalje članom, ki se jim je povrnila sposobnost in pa, če se naknadno ugotovi, da je bila pokojnina odrejena zbog zmote v dejanskih okoliščinah. Začasno se pa ukine pokojnina, če je v pokojni obsojen na zapor preko enega meseca, ali če odide v inozemstvo. O ustavitvi pa mora bratovska skladnica izdati odločbo, proti kateri imate pravico pritožbe. Zato predvsem zahtevajte tako odločbo.

Odpoved delavcem zaposlenih pri javnih delih (Zagorje).

Vprašanje: Brat, ki je delal pri gradnji ceste Trbovlje—Zagorje, katero gradi Banska uprava v lastni režiji iz fonda za javna dela, je bil odpuščen brez vzroka in brez predhodne odpovedi. Ali lahko toži za odškodnino za 14-dnevno odpoved?

Odgovor: Pri delavcih, ki so zaposleni pri javnih delih, gre za pogodbeno razmerje,

za katerega veljajo določila občega državlanskega zakonika. (§ 1159). Če je bil Vaš brat plačan na uro, ali na akord, ali pa je imel dogovorjeno dnevno mezdno, so ga, ako še niso pretekli trije meseci od pričetka zaposlitve, lahko takoj odpustili, po treh mesecih pa bi mu morali odpovedati prvi delavnik v tednu za konec koledarskega tedna. — Če je imel dogovorjeno tedensko mezdno, bi mu tudi morali odpovedati prvi delavnik v tednu za konec koledarskega tedna. V vseh drugih primerih znaša njegova odpovedna doba najmanj 14 dni.

Nadure (Slatina Radenci).

Vprašanje: Bil sem skozi enajst let zaposlen pri zdravilišču in sem dnevno, posebno v času sezone, delal po 14 ur na dan. Pred meseci sem dobil osemdnevno odpoved. Ali imam pravico do nadur?

Odgovor: Najdaljši, po zakonu dopustni delovni čas je 10 ur dnevno. Kar ste delali več in to lahko dokažete, so nadure, ki vam jih mora zdravilišče plačati s 50 odst. dodatkom za tri leta nazaj, od dneva vložitve tožbe. Razen tega lahko zahtevate plačilo mezde še za 6 dni, ker znaša odpovedni rok 14 dni in ne 8 dni.

MALI OGLASI

Naši citateli kupujejo najcenejše pri naših insercentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Rago
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporočila se
SPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom L. Z. T. Z.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Kupujem odpadke železa, kovine, litine in vsakovrstne železne stroje. Plačujem po najvišjih dnevnih cenah.
JUSTIN GUSTINČIČ - MARIBOR
Tattenbachova ul.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324